

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2021 m. sausio 27 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Birutės Janavičiūtės, Sigitos Rudėnaitės (kolegijos pirmininkė ir pranešėja) ir Donato Šerno,

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnaginėjo civilinę bylą pagal **atsakovo V. J.** kasacinį skundą dėl Kauno apygardos teismo 2020 m. kovo 5 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovės akcinės bendrovės „Kauno energija“ ieškinį atsakovui V. J. dėl skolos už suteiktą šilumos energiją priteisimo.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl teisės normų, reglamentuojančių atsijungimą nuo centralizuoto šilumos tiekimo sistemos, taip pat teismo teisę pradėti žodinių bylų nagrinėjimą ir išspręsti bylą iš esmės iš karto po parengiamojo posėdžio nedalyvaujant ieškovui, aiškinimo ir taikymo.
2. Ieškovė prašė priteisti iš atsakovo 1061,68 Eur skolos už laikotarpį nuo 2016 m. liepos 1 d. iki 2019 m. kovo 1 d. tieką šilumos energiją, 30,82 Eur delspinigių už laikotarpį nuo 2018 m. spalio 1 d. iki 2019 m. balandžio 1 d., iš viso – 1092,50 Eur, 5 proc. dydžio metines palūkanas nuo visos priteistos sumos nuo bylos iškėlimo teisme dienos iki teismo sprendimo visiško įvykdymo, bylinėjimosi išlaidų – 25 Eur žyminio mokesčio, 1,71 Eur išlaidų už duomenų iš Nekilnojamojo turto registro gavimą – atlyginimą.
3. Ieškovė nurodė, kad ji tiekia šilumą daugiabučiam namui (duomenys neskelbtini), kuriame yra atsakovui priklausantis butas Nr. (duomenys neskelbtini). Atsakovas su ieškove nėra pasirašęs šilumos vartojimo pirkimo–pardavimo sutarties, tačiau, ieškovei tiekiant šilumą, o atsakovui ją vartojant, laikoma, kad tarp šalių nuo pastato, kuriame yra patalpa, šildymo įrenginių prijungimo prie ieškovės šilumos tiekimo įrenginių datos yra sudaryta šilumos vartojimo pirkimo–pardavimo sutartis pagal standartines sąlygas. Atsakovas nėra atsiskaitęs už ieškovės jo butui laikotarpiu nuo 2016 m. liepos 1 d. iki 2019 m. balandžio 1 d. perduotą šilumos energiją. Atsakovo skolą ieškovei sudaro 1061,68 Eur skola už laikotarpį nuo 2016 m. liepos 1 d. iki 2019 m. kovo 1 d. tieką šilumos energiją, 30,82 Eur delspinigių už laikotarpį nuo 2018 m. spalio 1 d. iki 2019 m. balandžio 1 d., iš viso – 1092,50 Eur.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

4. Kauno apylinkės teismas 2019 m. lapkričio 20 d. sprendimu ieškinį tenkino ir priteisė ieškovei iš atsakovo 1061,68 Eur skolos, 30,82 Eur delspinigių, 5 proc. dydžio metines palūkanas nuo priteistos 1092,50 Eur sumos nuo bylos iškėlimo teisme (2019 m. balandžio 10 d.) iki teismo sprendimo visiško įvykdymo ir 26,71 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo; priteisė iš atsakovo valstybei 3,45 Eur išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu, atlyginimo.
5. Teismas nustatė, kad šalys rašytinės šilumos pirkimo–pardavimo sutarties nėra sudariusios, tačiau, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – [CK](#)) 6.384 straipsnio 1 dalimi, laikė, kad sutartis sudaryta konkludentiniais veiksmais neteterminuotam laikui. Todėl, teismo nuomone, atsakovas, būdamas jam nuosavybės teise priklausančiam butui tiekiamos šilumos energijos vartotojas, turi prievolę už suvartotą energiją sumokėti. Teismas pažymėjo, kad atsakovas jokių įrodymų atsiliepime nurodytoms aplinkybėms dėl jam priklausančio buto šildymo sistemos atsijungimo nuo centralizuotų šilumos energijos tiekimo įrenginių pagrįsti nepateikė ir atsijungimo teisėtumo, t. y. kad jo buto šilumos vartojimo įrenginiai atjungti teisės aktu nustatyta tvarka, neįrodinėjo, šilumos įrenginių pripažinimo atjungtais akto nepateikė. Be to, byloje esantis Nekilnojamojo turto registro centrinio duomenų banko 2019 m. balandžio 2 d. išrašas patvirtina priešingai, t. y. kad atsakovo buto šildymo būdas – centrinis šildymas iš centralizuotų sistemų.
6. Teismas nusprendė, kad šalių faktiniai prievoliniai šilumos tiekimo santykiai laikotarpiu nuo 2016 m. liepos 1 d. iki 2019 m. kovo 1 d. nebuvo nutrukę, kadangi byloje nėra jokių duomenų, pavirtinančių, jog atsakovas teisėtai atjungė savo buto šilumos tiekimo įrenginius nuo centralizuotų šilumos tiekimo įrenginių ir taip nutraukė tarp šalių susiklosčiusius faktinius prievolinius šilumos energijos tiekimo ir vartojimo santykius. Atsižvelgdamas į tai, kad atsakovo skola ieškovei laikotarpiu nuo 2016 m. liepos 1 d. iki 2019 m. kovo 1 d. pagrįsta buto apyvartos žiniaraščiu, o atsakovas nenurodė jokių nesutikimo su skolos dydžiu argumentų, teismas laikė ieškinį pagrįstu ir jį tenkino.
7. Teismas, atsižvelgdamas į tai, kad teismų praktika šio pobūdžio bylose yra aiški ir nusistovėjusi, taip pat į byloje nustatytas aplinkybes, padarė išvadą, kad byloje neiškilo teisinių klausimų, dėl kurių Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba galėtų pasisakyti pagal savo kompetenciją.
8. Kauno apygardos teismas, išnaginėjęs bylą pagal atsakovo apeliacinį skundą, 2020 m. kovo 5 d. nutartimi paliko Kauno apylinkės teismo

2019 m. lapkričio 20 d. sprendimą nepakeistą.

9. Teismas nustatė, kad į pirmosios instancijos teismo 2019 m. lapkričio 4 d. paskirtą parengiamąjį teismo posėdį neatvyko nei ieškovė, nei atsakovas, jiems buvo tinkamai pranešta apie posėdžio laiką ir vietą. Ieškovė nepateikė nei prašymo atidėti bylos nagrinėjimą, nei prašymo bylą nagrinėti jai nedalyvaujant. Atsakovas (jo atstovas) pateikė prašymą nagrinėti bylą jam nedalyvaujant. Pirmosios instancijos teismas nurodyto posėdžio metu nusprendė, kad papildomi pasirengimo veiksmai nereikalingi, ir išsprendė bylą iš esmės – ieškinį tenkino.
10. Įvertinęs Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir [CPK](#)) 246 straipsnio 1 dalį, 328 straipsnį, atsižvelgdamas į tai, kad šiuo atveju nenustatyta, jog ieškovė piktnaudžiautų procesu ar siektų vilkinti bylos procesą, taip pat į tai, kad bylos nagrinėjimas buvo paskirtas tą dieną (2019 m. lapkričio 4 d.), kurią ieškovės atstovė savo 2019 m. rugsėjo 5 d. prašyme skirti kitą posėdžio datą nurodė kaip neskirtą dėl jos užimtumo, teismas padarė išvadą, kad ieškovės neatvykimas į parengiamąjį teismo posėdį, nors ir nepateikęs jokio prašymo dėl šio teismo posėdžio, nelaikytinas bylos vilkinimu ir nepagrindžia galimo ieškovės nesuinteresuotumo tęsti bylą. Dėl šios priežasties teismas nusprendė, kad pirmosios instancijos teismas, išnagrinėdamas bylą iš esmės, nors formaliai ir nukrypo nuo [CPK 246 straipsnio](#) 1 dalies taikymo, tačiau pagrįstai netaikė neigiamų pasekmių ieškovei (nepalikto ieškinio nenagrinėto), taip greičiau atkurdamas teisinę taiką tarp šalių (išsprendamas ginčas).
11. Teismas taip pat nustatė, kad byloje nėra ginčo dėl skolos dydžio ir tarp šalių susiklosčiusių santykių kvalifikavimo – faktiniai sutartiniai šilumos energijos tiekimo ir vartojimo teisiniai santykiai. Atsakovo keliamo ginčo esmė – jis neturi mokėti už neva ieškovės teikiamas paslaugas, nes yra atsijungęs butą nuo centrinės šildymo sistemos.
12. Remdamasis [CK 6.390 straipsniu](#), Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo 29 straipsniu, kasacinio teismo formuojama šių teisės normų aiškinimo ir taikymo praktika (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. kovo 13 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-119/2013](#); 2017 m. sausio 19 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-7-13-916/2017](#); 2019 m. lapkričio 25 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-350-687/2019](#)), teismas padarė išvadą, kad tam, jog būtų pripažinta, kad šalių šilumos tiekimo sutartis yra nutraukta ir atsakovas neturi pareigos mokėti ieškovės priskaičiuojamų mokesčių, būtina nustatyti atsijungimo nuo centrinės šildymo sistemos faktą (taip pat ir laiką) bei atsijungimo teisėtumą. Nagrinėjamu atveju atsakovas teigia, kad jis nutraukė šalių sutartį, nes atsijungė nuo centrinės šildymo sistemos, todėl, teismo vertinimu, atsakovui tenka pareiga įrodyti buto atjungimo faktą, teisėtumą ir tai, kad jis pranešė ieškovei apie sutarties nutraukimą ([CPK 178 straipsnis](#)). Šioms faktinėms aplinkybėms pagrįsti atsakovas nepateikė jokių įrodymų, todėl, teismo nuomone, nėra pagrindo laikyti, jog šalių sutartis yra teisėtai nutraukta.
13. Teismas pažymėjo, kad dėl atsakovo yra įsiteisėjęs Kauno apylinkės teismo 2017 m. balandžio 3 d. sprendimas (civilinė byla [Nr. e2-1355-151/2017](#)), paliktas nepakeistas Kauno apygardos teismo 2017 m. lapkričio 23 d. nutartimi. Nurodytoje byloje šalių ginčas buvo išspręstas pagal analogiškas aplinkybes kaip ir nagrinėjamu atveju, tik įskolinimas iš atsakovo už šilumos energiją buvo priteistas už laikotarpį iki 2016 m. liepos 1 d. Įvertinęs atsakovo procesinius dokumentus abiejose bylose (atsiliepimus į ieškinius, apeliacinius skundus), teismas nustatė, kad visi šie dokumentai yra identiški savo turiniu, t. y. atsakovo 2016 m. spalio 20 d. atsiliepimas į ieškinį identiškas 2017 m. gegužės 5 d. apeliaciniam skundui, 2019 m. gegužės 16 d. atsiliepimui į ieškinį, (šiuo atveju nagrinėjamam) 2019 m. gruodžio 20 d. apeliaciniam skundui. Taigi, teismo vertinimu, atsakovo skunde nurodomi argumentai jau buvo įvertinti ir atmesti kaip nepagrįsti 2017 m. įsiteisėjusiuose teismų sprendimuose. Naujų argumentų (nenurodytų ankstesniuose procesiniuose dokumentuose) atsakovas nėra pateikęs.
14. Teismas nusprendė, kad pirmosios instancijos teismas priėmė teisėtą ir pagrįstą sprendimą.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

15. Kasaciniu skundu atsakovas prašo panaikinti pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinius sprendimus ir priimti naują sprendimą – ieškinį atmesti. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
  - 15.1. Atsakovas, savo butą atjungęs nuo centralizuotos šilumos tiekimo sistemos ir realiai negaunantis jokių paslaugų iš ieškovės, neturi pareigos mokėti už paslaugas, kuriomis nesinaudojo. Ieškovė, reikalaujama iš atsakovo mokėti už neva jo butui tiekiamą šilumos energiją, remiasi tik formaliais aplinkybėmis dėl šilumos energijos tiekimo ir viešo registro duomenimis, kurie tik formaliai nurodo, kad atsakovo bute yra įdiegtas centrinis šildymas. Teismai, priimdami skundžiamus procesinius sprendimus, neįvertino ieškovės reikalavimo teisės egzistavimo. Vertinant ieškovės reikalavimo teisę į atsakovą, svarbu tai, kad atsakovas, atlikęs visus būtinus einamojo statybos remonto, būtino siekiant tinkamai atjungti butą nuo centrinio šildymo sistemos, darbus, 2012 m. spalio 19 d. raštu nutraukė šilumos tiekimo sutartį su ieškove, apie sutarties nutraukimą jis informavo tiek ieškovę, tiek Kauno miesto savivaldybę. Atsakovas minėtų įstaigų darbuotojų prašė sudaryti kvalifikuotų asmenų komisiją, kuri galėtų įvertinti atsakovo bute atliktų darbų kokybę, tačiau tokia komisija nebuvo sudaryta. Todėl atsakovas pagrįstai manė, kad ieškovė ir Kauno miesto savivaldybė pripažino jo teisę savo nuožiūra šildytis jam priklausančiame bute. Atsakovas, prieš nutraukdamas šilumos energijos tiekimo sutartį, su ieškove buvo visiškai atsiskaitęs už suteiktas paslaugas, ieškovei jokių skolų neturėjo. Ieškovė nuo 2012 m. jokių pretenzijų atsakovui nereiškė, todėl atsakovas pagrįstai tikėjosi, kad šilumos energijos sutartis yra nutraukta ir jis gali savarankiškai šildytis savo butą.
  - 15.2. Šilumos energijos tiekimo sutartis yra vartojimo sutartis, taigi byloje ginčas akivaizdžiai yra kilęs tarp paslaugos teikėjos (ieškovės) ir vartotojo (atsakovo) ([CK 6.288⁴](#) straipsnis). Todėl Valstybinei vartotojų teisių apsaugos tarnybai pavestina pateikti išvadą, siekiant išsiaiškinti, ar paslaugų teikėjas gali reikalauti sumokėti už paslaugas, kuriomis nesinaudojo vartotojas. Šiuo atveju atsakovas nesinaudojo ieškovės teikiamomis paslaugomis, tačiau ieškovė reikalauja iš atsakovo priteisti skolą už neva suteiktas paslaugas. Byloje buvo reikšiamas prašymas minėtą instituciją įtraukti byloje kaip teikiančią išvadą, tačiau toks atsakovo prašymas buvo atmestas pirmosios instancijos teismo.
  - 15.3. Atsakovas yra teisėtai atjungęs savo butą nuo centralizuotos šilumos sistemos, o teisės normos, kurios nustatė buto atjungimo tvarką, yra prieštaraujančios Lietuvos Respublikos Konstitucijai. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2014 m. spalio 31 d. sprendimu pripažino, kad Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2010 m. spalio 25 d. įsakymu patvirtintų šilumos tiekimo ir vartojimo taisyklių (toliau – Taisyklės) punktai, nustatantys pastato ar patalpų šildymo būdo pakeitimo tvarką (104–112, 114, 115, 117–124 punktai), prieštarauja konstituciniam teisinės valstybės principui.
  - 15.4. Pirmosios instancijos teismas, išnagrinėjęs bylą iš esmės, į teismo posėdį be pateisinamų priežasčių neatvykus ieškovei (jos atstovui) ir nesant jokio ieškovės prašymo (nei atidėti bylos nagrinėjimą, nei nagrinėti bylą ieškovės atstovui nedalyvaujant), pažeidė [CPK 230](#) straipsnio 3 dalį, 246 straipsnio 1 dalį. Ieškovės atstovui neatvykus į teismo posėdį ir nepateikus jokio prašymo, atsakovui neprašant priimti sprendimo už akių, teismas privalejo ieškovės ieškinį palikti nenagrinėtą.
16. Ieškovė atsiliepimu į atsakovo kasacinį skundą prašo pirmosios ir apeliacinės instancijos teismo sprendimus palikti nepakeistus, o skundą atmesti. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:
  - 16.1. Šalių santykius ginčo metu reguliavo Taisyklės, kuriose nustatyta speciali butų (patalpų) šildymo ir karšto vandens sistemų atsijungimo procedūra, kurios turi laikytis patalpų savininkai daugiabučiame namuose. Atsakovo informacinis raštas dėl atsijungimo neatitinka teisėtų reikalavimų, kurie būtini norint atsijungti nuo centrinio šildymo sistemų (šilumos ūkio įstatymo 29 straipsnio 1, 3 dalys, Taisyklių

108.1.1–180.1.7 punktai). Vienašališkas atsakovo pranešimas, kuriuo išreiškiamą jo valia dėl šilumos vartojimo pirkimo–pardavimo sutarties nutraukimo, nesant ieškovės patvirtinimo ir sutikimo atlikti numatytus veiksmus, atsakovui neatlikus veiksmų, būtinų teisėtai atsijungti nuo centrinio šildymo sistemos, nereiškia tinkamo prievolių teisinių santykių, siejančių šalis, nutraukimo. Aplinkybė, kad atsakovas faktiškai nesinaudoja ieškovės perduodama šilumos energija, nepaneigia atsakovo pareigos mokėti už nuosavybės teise priklausančiam butui skirtą bei perduodamą šilumos energiją iki to laiko, kol atsakovas nepasirūpins tinkamų veiksmų atlikimu, siekdamas atsijungti nuo centrinio šildymo sistemos.

- 16.2. Atsakovas nėra nugūnijęs kartu su ieškovės ieškiniu pateiktame VI Registrų centro Nekilnojamojo turto registro išrašė nurodytos informacijos, todėl, remiantis [CK 4.262](#) straipsniu, viešo registro duomenys yra teisingi.
- 16.3. Taisyklių nuostatos, kurios pripažintos neteisėtomis, įsigaliojo vėliau, negu atsakovo parašytas pranešimas dėl sutarties nutraukimo ir atsakymo centralizuoto šildymo. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2014 m. spalio 31 d. sprendimu nenustatytas retrospektyvus šio sprendimo pasekmių taikymas. Vadinas, tiek Taisyklės, tiek minėtas sprendimas yra neaktualūs klausimui dėl ginčo patalpos šildymo sistemos atjungimo įteisinimo spręsti (Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 116 straipsnis). Atsakovo atsijungimo metu Taisyklės buvo galiojančios ir viena aplinkybė, kad jos dabar nebegalioja, nesuteikia pagrindo pripažinti atsijungimo veiksmus teisėtais, nes atsijungimo veiksmai buvo atliekami tada, kai Taisyklės dar galiojo ir buvo privalomos visiems šilumos vartotojams.
- 16.4. Apeliacinės instancijos teismas skundžiamoje nutartyje pasisakė, kad nenustatė atsakovės piktnaudžiavimo procesu ar siekio vilkinti bylos procesą. Bylos nagrinėjimas buvo paskirtas būtent tą dieną, kurią ieškovės atstovė buvo nurodžiusi ankstesniame prašyme kaip neskirtiną. Teismas, įvertinęs visas aplinkybes, nusprendė, kad ieškovės neatvykimas į teismo posėdį nebuvo bylos vilkinimas bei nepagrindžia galimo ieškovės nesuinteresuotumo bylos baigtimi. Be to, ieškinyje ieškovė prašė bylą nagrinėti nekviečiant jos atstovo į teismo posėdį. Atsakovas taip pat buvo pateikęs teismui prašymą bylą nagrinėti jam ir jo atstovui nedalyvaujant, todėl pirmosios instancijos teismas, įvertinęs visus byloje esančius įrodymus, pagrįstai priėmė sprendimą išnagrinėti bylą šalims nedalyvaujant teismo posėdyje.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl atsijungimo nuo centralizuoto šilumos tiekimo sistemos teisėtumo

17. Atsakovas, nesutikdamas su ieškovės reikalavimu atsiskaityti už jam nuosavybės teise priklausančiam butui tiekiamą šilumos energiją, teigia, kad jo butas yra atjungtas nuo centralizuoto šilumos tiekimo, jis 2012 m. spalio 19 d. raštu informavo ieškovę ir Kauno miesto savivaldybę apie šilumos tiekimo sutarties nutraukimą, todėl jam neatsirado pareiga atsiskaityti už šilumos energiją, kurios jis faktiškai negauna. Taigi byloje kilo atsakovo atsijungimo nuo centralizuoto šilumos tiekimo teisėtumo klausimas.
18. Teisėjų kolegija, vadovaudamasi įstatymų galiojimo laiko atžvilgiu taisykle, konstatuoja, kad, vertinant atsakovo veiksmų atjungiant butą nuo centralizuoto šilumos tiekimo sistemos teisėtumą, aktualus nurodytu laiku (2012 m. spalio 19 d.) galiojęs teisinis reglamentavimas.
19. Energijos (be kita ko, šilumos energijos) pirkimo–pardavimo sutartinius santykius bendriausia prasme reglamentuoja [CK 6.383–6.401](#) straipsnių nuostatos. [CK 6.390 straipsnio](#) 1 dalyje nustatyta, kad fizinis asmuo – vartotojas turi teisę nutraukti energijos pirkimo–pardavimo sutartį vienašališkai apie tai pranešdamas energijos tiekimo įmonei, jeigu yra visiškai sumokėjęs už sunaudotą energiją. Daugiabučiame name gyvenantis vartotojas šią teisę gali įgyvendinti tik tuo atveju, jeigu toks sutarties nutraukimas nepadarys žalos kitų to namo butų gyventojams.
20. [CK 6.391](#) straipsnyje įtvirtinta įstatymų konkurencijos taisyklė, pagal kurią [CK 6.383–6.401](#) straipsnių normos taikomos aprūpinant energija per jos tiekimo tinklus, jeigu įstatymai nenustato ko kita arba kitokia išvada nedarytina atsižvelgiant į prievolės esmę.
21. Šilumos ūkio įstatymo 29 straipsnio 1 dalyje (2009 m. sausio 12 įstatymo Nr. XI-133 redakcija, įsigaliojusi nuo 2009 m. vasario 1 d.) [CK 6.390 straipsnio](#) 1 dalies taisyklė buvo detalizuota, nurodant, kad šilumos vartotojas, pakeitęs buto (butų), kitų patalpų šildymo ir apšilvinimo karštu vandeniu būdą, turi teisę nutraukti šilumos ir (ar) karšto vandens pirkimo–pardavimo sutartį. Buto (butų) ir kitų patalpų šildymo būdas keičiamas Lietuvos Respublikos statybos įstatymo nustatyta tvarka rekonstruojant pastatą (inžinerines sistemas). To paties straipsnio 3 dalyje buvo nustatyta, kad kai rekonstravus pastatą (inžinerines sistemas) pakeičiamas ne viso pastato šildymo ar apšilvinimo karštu vandeniu būdas, nuo statinio pripažinimo tinkamu naudoti momento laikomos nutrauktomis to pastato butų ir kitų patalpų, kurių šildymo būdas pakeistas, savininkų ir šilumos ir (ar) karšto vandens tiekėjo sutartys. Šių butų ir kitų patalpų savininkai energetikos ministro patvirtintose šilumos tiekimo ir vartojimo taisyklėse nustatyta tvarka šilumos ir (ar) karšto vandens tiekėjams kiekvieną mėnesį sumoka už jiems tenkančią pastato bendrosioms reikmėms sunaudotos šilumos ir (ar) karšto vandens dalį.
22. Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad statybą reglamentuojančiais teisės aktais buto šilumos įrenginių atjungimo procedūra reguliuojama tiek, kiek tai susiję su statybos darbų atlikimu ir šiam procesui reikalingų dokumentų išdavimu, t. y. statybą reglamentuojančiuose teisės aktuose yra nustatyta, kaip parengti pastatą, butą atjungimo nuo centralizuoto šildymo ir karšto vandens tiekimo sistemų procesui; šilumos tiekimą ir vartojimą reglamentuojančiais teisės aktais įtvirtinamas pats atsijungimo procesas, t. y. kaip turi būti atsijungta nuo centralizuoto šildymo ir karšto vandens tiekimo sistemų, kad būtų užtikrinta šilumos vartotojo teisė pasirinkti jam palankiausią šildymo ir karšto vandens tiekimo būdą ir būtų nepažeisti kitų daugiabučio namo gyventojų, centralizuoto šildymo ir karšto vandens tiekimo sistemų vartotojų, interesai (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. sausio 19 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-7-13-916/2017](#), 37 punktas).
23. Kasacinis teismas taip pat yra išaiškinęs, kad vartojimo energijos pirkimo–pardavimo sutarties atveju vartotojas fizinis asmuo turi teisę vienašališkai, t. y. nepriklausomai nuo šilumos energijos tiekėjo valios, nutraukti sutartį, tačiau šią teisę įgyvendindamas turi laikytis tam tikrų reikalavimų, kurie skirti tinkamai visų suinteresuotų asmenų interesų (tiek privačių, tiek viešųjų) pusiausvyrai užtikrinti, be kita ko, turi būti užtikrinta, kad namo inžinerinių sistemų pertvarkymas nepažeis statybos santykius reglamentuojančios viešosios teisės nuostatų, kad kiti namo gyventojai nepatirs žalos dėl šilumos energijos tiekimo tvarumo pažeidimų ar jiems nepagrįstai perkeltos mokėjimo už šilumos energiją naštos ar pan., kad bus užtikrintas šilumos tiekėjo interesas gauti užmokestį už vartotojui gautą energiją ir šilumos tiekėjas bus tinkamai informuotas apie vartotojo ketinimą nutraukti sutartį. Aptariamiems tikslams pasiekti – vartotojo atsijungimo nuo centralizuotos energijos tiekimo sistemos teisėtumui užtikrinti, be kita ko, skirti Statybos ir šilumos ūkio įstatymų lydinieji teisės aktai – statybos techniniai reglamentai bei šilumos

tiekimu ir vartojimo taisyklės (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. birželio 5 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-172-469/2019](#), 39 punktas).

24. Kasacinio teismo praktikoje pabrėžiamas atsijungimo nuo šildymo sistemos teisėtumo aspektas, t. y. kad atsijungta būtų teisės aktų nustatyta tvarka; nurodoma, kad savininkams įtvirtinta teisė atjungti savo buto, patalpų šildymo sistemos įrenginius nuo bendros daugiabučio namo šildymo sistemos, tačiau įgyvendindami šią teisę jie turi laikytis teisės aktų nustatytos atjungimo tvarkos; vartotojai, kurie neteisėtai atjungė buto šildymo sistemą nuo bendrų šildymo įrenginių, išlieka šilumos energijos vartotojai, iki teisės aktų nustatyta tvarka įteisins buto šildymo ir karšto vandens sistemų atjungimą, ir jiems tenka pareiga mokėti už šilumos energiją (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. liepos 4 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-251-313/2019, 36 punktas ir jame nurodyta kasacinio teismo praktika).
25. Taigi nagrinėjamu atveju būtent atsakovui, teigiančiam, kad jis neturi pareigos atsiskaityti su ieškove už jo butui tiekiamą šilumos energiją, nes yra atjungęs buto šilumos įrenginius nuo centralizuoto šilumos tiekimo sistemos, tenka pareiga įrodyti tokio atsijungimo faktą ir teisėtumą ([CPK 178 straipsnis](#)).
26. Atsakovas teigia, kad jis 2012 m. spalio 19 d. raštu informavo ieškovę ir Kauno miesto savivaldybę apie šilumos tiekimo sutarties nutraukimą, todėl nuo nurodytos datos jis nebėra šilumos energijos vartotojas. Būtent šio dokumento pagrindu atsakovas byloje įrodinėjo savo buto atjungimo nuo centralizuoto šilumos tiekimo sistemos teisėtumą. Tačiau minėtas atsakovo 2012 m. spalio 19 d. raštas į nagrinėjamą bylą nebuvo pateiktas. Bylą nagrinėjusių teismų nustatyta, kad jokių kitų dokumentų (pvz., deklaracija apie statybos darbų užbaigimą, statinio (įrenginių) pripažinimo tinkamu naudoti aktas, kt.), galinčių patvirtinti atsijungimo teisėtumą, atsakovas į bylą taip pat nėra pateikęs, kitokių argumentų (kad jis, pvz., yra atlikęs kokius nors kitus veiksmus, papildomai kreipėsis į ieškovę ir (ar) savivaldybę) nėra nurodęs. Taigi atsakovas savo teiginiais patvirtinti atsijungimą nuo centralizuoto šilumos tiekimo sistemos ir tokio atsijungimo teisėtumą pagrįsti į nagrinėjamą bylą nėra pateikęs jokių įrodymų.
27. Teisėjų kolegija pažymi, kad atsakovo atsijungimo nuo centralizuoto šilumos tiekimo sistemos teisėtumo klausimas yra išspręstas įsiteisėjusių Kauno apylinkės teismo 2017 m. balandžio 3 d. sprendimu (civilinė byla [Nr. e2-1355-151/2017](#)), paliktu nepakeistu Kauno apygardos teismo 2017 m. lapkričio 23 d. nutartimi (civilinė byla [Nr. e2A-1841-657/2017](#)). Nurodytoje byloje taip pat buvo sprendžiamas ieškovės ir atsakovo ginčas dėl atsiskaitymo už atsakovo butui ieškovės tiekiamą šilumos energiją, tik už ankstesnį laikotarpį. Prievolės atsiskaityti su ieškove nebuvimą atsakovas grindė buto atjungimo nuo centralizuoto šilumos tiekimo sistemos faktu, kurį įrodinėjo būtent 2012 m. spalio 19 d. raštu, šis buvo pateiktas į bylą. Minėtoje byloje teismai konstatavo, kad atsakovas savo buto šilumos įrenginius nuo centralizuoto šilumos tiekimo sistemos atjungė ne teisės aktų nustatyta tvarka, o 2012 m. spalio 19 d. raštas neįrodo tokio atsijungimo teisėtumo.
28. Kadangi minėtoje ir nagrinėjamoje bylose dalyvauja tie patys asmenys, o abiejų bylų įrodinėjimo dalyką sudaro atsakovo buto atsijungimo nuo centralizuoto šilumos tiekimo sistemos 2012 m. spalio 19 d. raštu teisėtumas, Kauno apylinkės teismo 2017 m. balandžio 3 d. sprendimu (civilinė byla [Nr. e2-1355-151/2017](#)), paliktu nepakeistu Kauno apygardos teismo 2017 m. lapkričio 23 d. nutartimi (civilinė byla [Nr. e2A-1841-657/2017](#)), nustatyti faktai pripažįstami prejudicialiais ([CPK 182 straipsnio](#) 1 punktas).
29. Teisėjų kolegija, atsižvelgdama į šios nutarties 26–28 punktuose nurodytas aplinkybes, konstatuoja, kad bylą nagrinėję teismai padarė teisiskai pagrįstą išvadą, jog atsakovas neteisėtai atjungė jam nuosavybės teise priklausančią butą nuo centralizuoto šilumos tiekimo sistemos, todėl jis, iki teisės aktų nustatyta tvarka įteisins buto šildymo sistemų atjungimą, išliko ieškovės tiekiamos šilumos buitinis vartotojas ir jam tenka pareiga mokėti už šilumos energiją.
30. Tačiau teisėjų kolegija atkreipia dėmesį į tai, kad ši nutarties 29 punkte nurodyta išvada nepaneigia atsakovo teisės atlikti teisės aktuose nustatytus šildymo įrenginių atjungimo nuo centrinės šildymo sistemos įteisinimo veiksmus ir įgyvendinti [CK 6.390 straipsnio](#) 1 dalyje įtvirtintą vartotojo teisę nutraukti energijos pirkimo–pardavimo sutartį. Kasacinis teismas yra nurodęs, kad negali būti toleruojama kaip prieštaraujanti bendriesiems teisingumo, protingumo, sąžiningumo principams situacija, kai asmenys, faktiškai nevartodami šilumos energijos, negalėtų pasinaudoti įstatymų suteikta teise vienašališkai nutraukti sutartį (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. birželio 5 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-172-469/2019, 46 punktas).
31. Teisėjų kolegija nurodo, kad, atsakovui atlikus buto šildymo įrenginių atjungimo nuo centrinės šildymo sistemos įteisinimo veiksmus teisės aktuose nustatyta tvarka, konkludentiniais veiksmais sudaryta šilumos energijos tiekimo sutartis galės būti teisėtai atsakovo nutraukta [CK 6.390 straipsnio](#), Šilumos ūkio įstatymo 29 straipsnio pagrindu.

Dėl teismo teisės pradėti žodinį bylos nagrinėjimą ir išspręsti bylą iš esmės iš karto po parengiamojo posėdžio nedalyvaujant ieškovui

32. Atsakovas kasaciniame skunde teigia, kad teismas, išnagrinėjęs bylą iš esmės, kai ieškovė neatvyko į parengiamąjį teismo posėdį ir neprašė jo atidėti, o atsakovas neprašė priimti sprendimo už akių, pažeidė [CPK 230 straipsnio](#) 3 dalį ir 246 straipsnio 1 dalį.
33. Pagal [CPK 230 straipsnio](#) 3 dalį, jeigu į parengiamąjį teismo posėdį be svarbių priežasčių neatvyksta abi šalys, kurioms yra tinkamai pranešta, teismas gali palikti ieškinį nenagrinėtą.
34. Teisėjų kolegija pažymi, kad šioje teisės normoje įtvirtinta teismo teisė, o ne pareiga palikti ieškinį nenagrinėtą teisės normoje nurodytu atveju.
35. Nagrinėjamu atveju į 2019 m. lapkričio 4 d. parengiamąjį teismo posėdį neatvyko abi šalys: atsakovas prašė bylą nagrinėti jam nedalyvaujant, o ieškovė (jos atstovė) ankstesniu prašymu dėl teismo posėdžio atidėjimo prašė teismo neskirti posėdžio būtent tą dieną, kurią ir buvo paskirtas parengiamasis posėdis. Taigi šiuo atveju, esant atsakovo prašymui bylą nagrinėti jam nedalyvaujant ir ieškovės prašymui neskirti posėdžio nurodytą dieną, nėra teisinio pagrindo pripažinti, kad abi šalys į parengiamąjį teismo posėdį neatvyko be svarbių priežasčių. Dėl šios priežasties pirmosios instancijos teismas, nepalikęs ieškinio nenagrinėto, nepažeidė [CPK 230 straipsnio](#) 3 dalies.
36. [CPK 231 straipsnio](#) 5 dalyje nustatyta, kad tais atvejais, kai parengiamojo teismo posėdžio metu paaiškėja, jog papildomi pasirengimo bylai nagrinėti teisme veiksmai nereikalingi, teismas turi teisę pradėti žodinį bylos nagrinėjimą ir išspręsti bylą iš esmės iš karto po parengiamojo teismo posėdžio, nepriimdamas [CPK 232](#) straipsnyje nurodytos nutarties. Šiuo atveju bylos nagrinėjimas tęsiamas nuo nagrinėjimo teisme stadijos.
37. Taigi pirmosios instancijos teismas, parengiamojo teismo posėdžio metu įsitikinęs, kad papildomi pasirengimo bylai nagrinėti teisme veiksmai nėra reikalingi, turėjo teisę pradėti žodinį bylos nagrinėjimą ir išspręsti bylą iš esmės.
38. Remiantis [CPK 246 straipsnio](#) 1 dalimi, kai ieškovas, kuriam tinkamai pranešta apie teismo posėdžio laiką ir vietą, neatvyksta į teismo posėdį ir iki teismo posėdžio pradžios nepateikia dokumentų, pateisinančių savo neatvykimą, bei atsakovas neprašo priimti sprendimą už akių, teismas palieka ieškinį nenagrinėtą.
39. Minėta, šiuo atveju ieškovė (jos atstovė) neatvyko į 2019 m. lapkričio 4 d. parengiamąjį teismo posėdį, prašymo atidėti būtent šį posėdį ji taip pat nepateikė, tačiau 2019 m. rugsėjo 5 d. prašymu dėl 2019 m. rugsėjo 10 d. parengiamojo teismo posėdžio atidėjimo ji prašė neskirti

posėdžio 2019 m. lapkričio 4 d. Be to, ieškinyje ieškovė, be kita ko, prašė, esant procesiniam pagrindui, bylą nagrinėti rašytinio proceso tvarka, nekviečiant ieškovės atstovės į teismo posėdį. Esant tokioms aplinkybėms nėra teisinio pagrindo pripažinti, kad ieškovė (jos atstovė) į 2019 m. lapkričio 4 d. parengiamąjį teismo posėdį neatvyko be svarbių priežasčių. Priešinga išvada prieštarautų teisingumo, protingumo ir sąžiningumo principams. Dėl šios priežasties darytina išvada, kad pirmosios instancijos teismas, išnagrinėjęs bylą iš esmės neatvykus ieškovei (jos atstovei) ir nesant atsakovo prašymo priimti sprendimą už akių, nors formaliai ir nukrypo nuo [CPK 246 straipsnio](#) 1 dalies, tačiau šis proceso pažeidimas nelėmė to, kad galėjo būti neteisingai išspręsta byla, ir nesudaro pagrindo naikinti teisėtus teismų procesinius sprendimus.

40. Kiti atsakovo kasacinio skundo argumentai, atsižvelgiant į aptartus teisėjų kolegijos motyvus, nebeturi teisinės reikšmės ginčui ir vienodos teismų praktikos formavimui, todėl teisėjų kolegija dėl jų atskirai nepasisako.
41. Teisėjų kolegija, patikrinusi skundžiamą apeliacinės instancijos teismo nutartį teisės taikymo aspektu, nekonstatuoja [CPK 346](#) straipsnyje nurodytų pagrindų ją panaikinti ar pakeisti. Dėl šios priežasties skundžiama apeliacinės instancijos teismo nutartis paliekama nepakeista, o atsakovo kasacinis skundas atmetamas ([CPK 359 straipsnio](#) 1 dalies 1 punktas, 3 dalis).

Dėl bylinėjimosi išlaidų

42. Pagal Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. sausio 18 d. pažymą kasacinis teismas turėjo 6,01 Eur išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu ([CPK 88 straipsnio](#) 1 dalies 3 punktas). Netenkinus kasacinio skundo, šių bylinėjimosi išlaidų atlyginimas valstybei priteistinas iš atsakovo ([CPK 79 straipsnis](#), 88 straipsnio 1 dalies 3 punktas, 92, 96 straipsniai).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

n u t a r i a :

Palikti Kauno apygardos teismo 2020 m. kovo 5 d. nutartį nepakeistą.

Priteisti valstybei iš atsakovo V. J. (a. k. (duomenys neskelbtini)) 6,01 Eur (šešis Eur 1 ct) išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu, atlyginimo. Valstybei priteista suma mokėtina į Valstybinės mokesčių inspekcijos (j. a. k. 188659752) biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą, įmokos kodas – 5660.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai   Birutė Janavičiūtė

Sigita Rudėnaitė

Donatas Šernas